

homil.44.in Matth. Quid igitur, inquit? Nonne data sum ipsi signa petenti? sed non ut eos induceret, verum ut alios alliceret, signa faciebat. An ita igitur respondere possumus, quia non habituri erant tale; scilicet signum, quale illud erat: Christus D. plura deinceps miracula est operaturus, ut aperte constaret ex textu Evangelico, tam in cælo, quam in terra; quia tamen Pharisæi dicunt, volumus, ut nempe illorum gratiâ aliquod miraculum tunc fiat; & quia tunc Christus tale miraculum non fecit, inde verissimè dixit, signum non dabitur ei, nisi signum Jone Propheta. Pharisæi, & scribæ dicebant, volumus a te signum videre, id est, volumus, ut modò, ac confestim in nostri gratiam aliquod miraculum facias, quo indubitatè te verum esse Deum demonstres. Renuit Christus, absolute dicens, signum non dabitur ei: non quia Christus exoptatum signum deinceps non dederit, sed quia illud nec quando, nec quomodo Pharisæi postulabant, dedit: si rei exoptatæ aliquis modus desit, quamvis res ipsa detur, vix aut ne vix quidem aliquid dari, aut concedi secundum hominum æstimationem putatur.

Quod non datur quando, & quomodo volumus non datum creditur.

17. Petente prodigo portionem substantiæ suæ inter se, & seniore fratrem, Pater divisit illis substantiam, seu hereditatem suam, in qua unicuique dedit prædia, agros, ac multa pecorum armenta, ovium, boum, hircorum, ac aliorum. Tunc prodigus abiit in regionem longinquam, ibique dissipavit substantiam suam; inde in se reversus venit ad suum parentem, qui valde festivè eum paterno amore excepit, vitulo saginato: & cum senior frater, qui erat in agro, reverteretur, & audisset musicorum symphoniam; indignatus volebat introire, rogat eum Pater, cui ille respondit: Ecce tot annis servio tibi, & nunquam mandatum tuum præterivi, & nunquam dedisti mihi hædum, ut cum amicis meis epularer. Luc. 15. n. 24. Quoniam fundamento ait, quod Pater nunquam dedit ei hædum, cum dederit illi partem suæ hereditatis, quæ ad eum atinebat, in qua dedit agros, boves, oves, ac multos vitulos, ut ex communi sententiâ ibi dixi; quâ inquam de causâ, ait quòd Pater nunquam dedit ei hædum? Licet Pater multa & ampla dedisset; quia tamen non dedit quando, & quomodo, & eo modo; quo ipse volebat coctum, vel asatum, inde nihil ei esse datum affirmat: cum Pater defuerit in aliquo accidente, quamvis integram substantiam dedisset, totum ei esse negatum dicit.

Luc. 15. Si in datis desit ali- quod acci- dens, nil dari dicitur.

D. Chryf. D. Chrysologus serm. 4. ait. Fratri invidus animus, gratus esse non potest patri, & paterna largitatis memor non est, qui est fraternæ immemor charitatis. Hædum sibi datum negat, qui substantiam partem totam tempore divisionis accepit.

QUÆSTIO V.

Quare hic introducitur Regina Sabea Judæos arguens, & condemnans.

18. Textus. A It noster Evangelista n. 42. Regina Austri surget in judicio cum generatione ista, & condemnabit eam: Quod est à nobis explica-

tum citato cap. 24. q. 17. 18. & 19. Venit mulier à finibus terra, ut audiret sapientiam Salomonis: & cur non magis delicata femina horruit peregrinationis longitudinem? Cur non verita est longam ac difficilem arripere viam? Ibat proquirenda vera, & salutari viâ, & sic nil timuit imbecillitati femineæ.

Difficultas questionis.

19. Sed quo animo ibat: anne ut Salomonem audiret discretè ornatè, composité, ac deinde ut rediret in Sabæam mente sicâ & jejuna? Vanè id certè cogitatur; pro quo audi D. Bernardum piè, & sanctè epistol. 289. ad Regnam Jerosolymit. dicentem: Regina Austri venit audire sapientiam Salomonis, ut regi disceret, & sic regeret: Mordet eos sanctus Doctor, qui veniunt, ut audiant positum, & compositum sermonem, non verò, ut bene discant ad mores, ut bene regantur.

D. Bernard. Auditor audiat, non ad oblectamentum, sed ad profectum.

20. Cum esset Regina, venit, ut disceret, & sic regeret: quia etiam omnibus necessaria sit sapientia, maxime regibus, ut inde bene regant, ac gubernacula teneant. Hinc Salomon, cum constitutus esset Rex, tanto Sapientiæ desiderio tenebatur, ut etiam per somnia nil aliud cuperet, ac peteret à Deo, nisi Sapientiam. 3. Reg. 3. n. 9. Dabis ergo sermo tuo cor docile, ut populorum tuum judicare possit, &c. quibus precibus Deus inclinatus tantam alumno sapientiam infundit ut esset dictum à Domino: Dedi tibi cor intelligent, & sapiens, ut tantum, ut nullus ante te similis tui fuerit, nec post te futurus sit. Ibidem n. 12. cum ergo tantam sapientiam postuleret, tantamque sapientiam adipisceretur inde perbellè ait D. Augustin. q. 8. ex 2. p. Veteris testamenti: Si habuit sapientiæ spiritum, & regni meritum habuit: Ac si ibi solum detur regni meritum, ubi est Spiritus Sapientiæ.

20. Regibus necessaria sapientia. 3. Reg. 3.

D. August.

21. Cum constituitur Joas Rex Judæ ait Text. quòd summus Sacerdos Jojadas posuit super eum diadema, & testimonium, &c. 4. Reg. 11. n. 11. & ne quis dubitaret de quo testimonio esset sermo, & traditum est 2. Paralipomen. c. 23. n. 11. Imposuerunt diadema, & testimonium, dederuntque in manu ejus tenendam legem, & constituerunt eum regem: Cur libro legum caput Regis ornatum Deus voluit; ea ratio est in promptu, ut bene sciret à libro sacro prudentiam rerum gerendarum venire in hominis cerebrum. Abulensis q. 16. in cap. 11. libri 4. Reg. ait: Quia Divinas leges non poterant Reges absolvere, nisi frequenter aliquis exhortaretur eos super hoc; ideo jussit Deus, quod haberent librum legis semper apud se, & legerem in eo omni tempore, quia in libro legis continentur admonitiones contra hoc, scilicet legis prævaricationes.

21. 4. Reg. 11. 2. Paral. 22.

A sacra doctrina haurit principes rationes bene agendi. Abulens.

22. Postquam Abraham cum uxore sua peregrinatus est in Geraris, Genes. 20. n. 2. Missi Abimelech Rex Geraræ, & tulit Saram: Quid vidit Rex in muliere, ut tanto amoris affectu ergam eam teneretur, ut sibi eam in uxorem vellet assumere; cum Sara jam tempore vetula erat. Ipsa enim cap. 17. n. 12. audiens ab Angelis se ex vito concepturam, risit, dicens: Postquam consenni, &c. Senex ergo erat Sara, & in femina vetula, quid Rex jucunditatis poterat invenire, ut tam ardentè eam sibi in conjugem acciperet; Existimo, quod Rex magna sagacitate eximiam prudentiam, ac sapientiam deprehendisset, & inde ut sibi valde utilem

22. Genes. 20. Genes. 18.

Maxime à Rege procuranda est prudentia in Assistentibus.

eam amabat sibi conjugere, ac eam habere secum ad directionem, ac regimen totius regni Author Caræ Græcæ, ait: Quæ forma commemorata mulieris in senectute nempe quæ gratiâ sterilitatem natura emendaverat; quamquam & ipse Abimelech; vir alioquin justus, ac pius tamesi in illa auctoritate regia multas sibi puellas habere liceret, voluit tamen ex ea, quam prudentiissimam simul, & honestam resciverat suscipere liberos: Prudens Rex prudentiissimam feminam, quamvis vetula esset, omni modo exoptabat secum habere in sua familia.

Cat. Græca.

Diligamus ergo Dominum Jesum Christum; anquam filium, quoniam ipse, ut audit, à nobis maternum non dedignatur affectum, neminem enim respuit, matrem suam fieri.

25. Quæstio tamen principaliter inquit, quare, sicut Christus Dominus ait in præsentibus: Quicumque fecerit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse meus frater, & soror, & mater est: Cur etiam non addidit, & Pater meus erit; nam sicut dicenti, quod mater, & fratres stabam foris, ipse respondit, quod faciens voluntatem Patris sui, est ejus mater, frater, & infuper addidit, & soror, cur etiam non dixit, & Pater?

Difficultas quæstionis.

Mater, & Fratres stant foris.

QUÆSTIO VI.

Quare Christus D. intendens maxime explicare suum amorem erga homines, hic tantum facit mentionem de Matre, Fratre, & Sorore, non vero de Patre?

23. Textus.

23. A It Christus D. in hoc cap. 12. num. 50. Quicumque enim fecerit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse meus frater, & soror, & mater est: quod explicatum à nobis tom. 3. cap. 26. per octo quæstiones. Dixit quod faciens voluntatem patris, sit ejus frater, soror, & mater, non carnalis, sed spiritualis: dixit frater, & soror, propter utrumque sexum; si deles viri, dicuntur fratres Christi; si femine verò sunt Christi sorores. Mater, etiam dicitur Christi, qui eandem Christum in se, & in aliis parturit. D. Augustin. de S. Virgin. hanc strictam cognitionem Christi ad charitatem refert, dicens: Mater ejus (scilicet Christi) est omnis anima pia faciens voluntatem Patris ejus secundum sima charitate, in iis quos parturit, donec in eis Christus formetur.

D. August.

24. Galfridus.

Hic tamen maxime insinuat, eximius Christi amor in homines, pro quo audiendus est Galfridus in Allegoriis novi Testamenti: & ait: Ipse meus frater, & soror, & mater est: Diligamus ergo Dominum Jesum Christum tanquam filium, quoniam ipse, ut audio, maternum non dedignatur affectum. Neminem enim respuit, matrem suam fieri, qui ab omnibus vult Patris voluntatem impleri, & quia & affectius ab homine diligi vult, filium sese hominis non modo fecit, sed etiam sapè nominavit. Omni titulo, omnique modo ostentat Christus D. suum eximium amorem erga homines; est omnipotens creator, indeque hominum optimus Pater, illorumque perennis conservator, ac providus altor, ac sustentator, & copiosissimus redemptor, & beatæ gloriæ munificus largitor; & cum sit naturalis Dei Filius, & Filius Deiparæ Virginis, utriusque generosa soboles, non dedignatur se filium hominis dici, illumque ut fratrem habere; imò & libenter delectatur, quemlibet hominem ut fratrem suscipere, & vult matrem habere, seque gerere quasi filium ut hoc etiam titulo illius amorem ex omni parte negotietur, sollicitèque pelliceat,

Christus ex omni titulo hominam amorem negotiatur.

26. Responderi potest primò, quod Christus D. hic loquitur de quocunque justo, qui ratione justitiæ potest dici mater, frater, ac soror Christi; ac nomen Patris Christi adeo præexcelsum, & illustre est, ut solum de illo, qui est in altissimo, ac perfectissimo justitiæ apice, dici possit. Abulensis magna ingenii subtilitate, dum disserit de illa celebri quæstione de diversitate genealogiæ Christi, quam Matthæus, & Lucas per suam seriem enarrant, sic scribit quærit 27. ad cap. 1. Matth. Quæritur de diversitate inter Matthæum & Lucam quantum ad Christi genealogiam. Alii dixerunt, quod unus Evangelista posuit veram Christi progeniem secundum carnem: alius posuit progeniem spirituales; scilicet, quidam viros justos Lucas dixit esse Patres Christi, quia sunt Patres propter similitudinem honestatis. Non quilibet vir justus, qui Dei voluntatem facit, hac excellenti appellatione gaudet, (hic enim frater, vel soror, vel mater Christi nominatur) sed quia ita honeste; ac perfectè vivit, ut ad ejus imitationem, quantum fas est puro homini, se componat, ac bono honestatis exemplo fulgeat, in aliosque spiret, ut etiam honestè, & composité vivant; & inde tanto Patris nomine insigniuntur, indeque ex similitudine honestatis inter Parentes Christi computari valent: quia sunt Patres propter similitudinem honestatis.

26.

Abulens.

Bonum virtutis, exemplum, veluti semen Divinum generat Christum.

27. Secundò: In hac sententiâ facit Christus mentionem de suo æterno Parente, qui facit voluntatem Patris mei: inde cum diceret, quod observans ejus præcepta, & adimplens ejus voluntatem, quod erit ei tanquam frater, mater, ac soror: non dixit etiam ut Pater, quia tam augustum, & magificum est nomen Patris Christi, ut non sit communicabile alicui etiam viro sanctissimo, licet frater, mater, & soror Christi, dici possit, sed solum hoc singulari, ac excellentissimo privilegio concessum est D. Ioseph, ut pater Christi putativus diceretur. Vide supra, c. 1. q. 14. n. 54. 65. 66. & 67.

27.

Magna excellentia D. Joseph, quod Christi Pater dicitur.

28. Tertio: cum sermo in præsentibus incidere de æterno Parente? Qui facit voluntatem Patris mei, qui est in cælis; nullus alius Pater fuit commemorandus. Tam admirabili, ac singulari reverentiâ, ac supræma veneratione se habebat Christus D. erga suum æternum parentem, ut nec etiam spiritualiter alteri nomen Patris tribuat. Nam ut dicitur Exod. 34. num. 14. Dominus zelotes nomen ejus, Deus est amulator. Deus est amulator sui honoris, ac nominis, nec patitur, ut alteri tribuatur, inde dicitur zelotes, sumptâ metaphorâ à marito, qui non patitur uxorem affectu suo communicato abire in virom alterum. Ita & Deus vult solus à nobis coli, & ob hoc zelotes vocatur.

28.

Exod. 34. Deus sui nominis maxime zelator.

Abulens. *117*: Quod dicitur Abulensis quæst. 23. ad 4. Reg. cap. 17. Unde bene dictum est à Richardo Victorino, lib. 4. de Contempl. cap. 15. *singularis amor consortem non recipit, socium non admittit.*

19. Orans Christus D. in cœnaculo ad suum æternum Patrem, ait: *Pater, manifestavi nomen tuum hominibus, quos dedisti mihi de mundo: tui erant, & mihi eos dedisti:* Joan. 17. num. 6. Manifestavi nomen tuum, non quod Deus esset quia hoc notum erat Judæis, & gentibus, sed quod Pater diceretur, ut notant D. Hilar. D. Cyrill. D. Chryst. D. August. Theophyl. Euthym. Albert. Magn. D. Thomas, à me citati tomo 5. in Evangel. lib. 7. cap. 20. q. 7. n. 49. adeo augustum, & magnificentum est nomen Patris, ut volens ostendere Christus D. suum eximium amorem erga homines, ait, quod eis explicaverit, ac aperuerit nomen Patris. Deinde intendens Christus exhibere retributionem erga suum æternum Parentem, eo quod dederit ei omnes homines, ac omnia in

manibus, ait quod suum sacrosanctum nomen Patris mundo manifestaverit; *Tui erant, & tuius in mihi eos dedisti.* Tam sublime, & excelsum est nomen Patris in prima Trinitatis persona, ut nihil gloriosius dici valeat. D. Cyrillus Alexandr. lib. 11. in Joan. cap. 8. ait. *Nomen autem Patris magis ei convenit, quam nomen Dei, hoc enim dignitatis, illud substantialis significantium est proprietatis, Deum enim si dixeris, verum omnium Dominum ostendisti; Patrem vero si appellaveris, proprietatem tetigit: manifestavit igitur Christus, quia Pater filium genuit: nomen, Deus, dignitatem importat; Pater, verò nomen consubstantialitatis dicit; cum Deus, dicitur, creator omnium rerum denotatur, cum verò, Pater, nominatur, manifeste significatur, quod sibi filium æqualem; ac substantialem genuerit; augustius, & excellentius est, quod Deus genuerit filium sibi consubstantialem in eadem numero natura, quam quod univertur O bem creaverit: Manifestavit igitur Christus, quia Pater filium genuit.*

D. Hilar.
D. Cyrill.
D. Chryst.
D. August.
Theophyl.
Euthym.
Alb Mag.
D. Thom.

CAPUT XIII.

In illo die exiens Jesus de domo, sedebat secus mare 2. Et congregatae sunt ad eum turbae multae, ita ut in naviculam ascendens sederet: & omnis turba stabat in littore. 3. Et locutus est eis multa in parabolis dicens: Ecce exit, qui seminat seminare semen suum. 4. Et dum seminat, quaedam ceciderunt secus viam, & venerunt volucres caeli, & comederunt ea. 5. Alia autem ceciderunt in petrosa, ubi non habebant terram multam, & continuo exorta sunt, quia non habebant altitudinem terrae. 6. Sole autem orto astuaverunt: & quia non habebant radicem, aruerunt. 7. Alia autem ceciderunt in spinas: & creverunt spinæ, & suffocaverunt ea. 8. Alia autem ceciderunt in terram bonam: & dabant fructum aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud trigesimum centum, aliud sexaginta, aliud triginta; sic paulo post. 9. Qui habet aures audiendi, audiat. 10. Et accedentes discipuli dixerunt ei, quare in parabolis loqueris eis? 11. Qui respondens, ait illis: quia vobis datum est nosse mysteria regni caelorum, illis autem non est datum: Qui enim habet, dabitur ei, & abundavit. 12. Qui autem non habet, & quod habet auferetur ab eo. 13. Ideo in parabolis loquor eis, quia videntes non vident, audientes non audiunt, neque intelligunt. 14. Et adimpletur in eis propheta Isaia dicentis, auditu audietis, & non intelligetis, & videntes videbitis, & non videbitis. 15. Incastratum est enim est cor populi huius, & auribus graviter audierunt, & oculos suos clauferunt: ne quando videant oculis, & auribus audiant, & corde intelligant, & convertantur, & sanem eos. 16. Vestri autem beati oculi, quia vident: & aures vestrae, quia audiunt. 17. Amen quippe dico vobis, quia multi prophetae, & iusti cupierunt videre, quae videtis, & non viderunt: & audire, quae auditis: & non audierunt. 18. Vos ergo audite parabolam seminantis. 19. Omnis, qui audit verbum regni, & non intelligit, venit malus, & rapit quod seminatum in corde ejus; hic est, qui secus viam seminatus est. 20. Qui autem super petrosa seminatus est, hic est, qui verbum audit, & continuo cum gaudio accipit illud. 21. Non habet autem in se radicem, sed est temporalis: facta autem tribulatione, & persecutione, propter verbum, continuo scandalizatur. 22. Qui autem seminatus est in spinis, hic est, qui verbum audit, & sollicitudo saeculi istius, & fallacia divitiarum suffocant verbum, & sine fructu efficitur. 23. Qui verò in terram bonam seminatus est, hic est qui audit verbum, & intelligit & fructum affert, & aliud quidem centesimum, aliud autem sexagesimum, aliud verò trigesimum. 24. Aliam parabolam proposuit illis, dicens: Simile factum est regnum caelorum homini, qui seminavit bonum semen in

in agro suo. 25. Cum autem dormirent homines, venit inimicus ejus, & superfeminavit zizania in medio tritici, & abiit. 26. Cum autem crevisset herba & fructum fecisset: tunc apparuerunt & zizania. 27. Accedentes autem servi patris, familias, dixerunt ei, Domine, nonne bonum semen seminasti in agro tuo? Unde ergo habet zizania? 28. Et ait illis, inimicus homo hoc fecit. Servi autem dixerunt ei: Vis imus, & colligimus ea? 29. Et ait: Non, ne forte colligentes zizania, eradicetis simul cum eis & triticum. 30. Sinite utraque crescere usque ad messem, & in tempore messis dicam messoribus, colligite primum zizania, & alligate ea in fasciculos ad comburendum, triticum autem congregate in horreum meum. 31. Aliam parabolam proposuit eis, dicens: Simile est regnum caelorum grano sinapis, quod accipiens homo seminavit in agro suo. 32. Quod minimum quidem est omnibus feminibus; cum autem creverit, majus est omnibus oleribus, & fit arbor, ita ut volucres caeli veniant, & habitent in ramis ejus. 33. Aliam parabolam locutus est eis: simile est regnum caelorum fermento: quod acceptum mulier abscondit in farinae facis tribus, donec fermentatum est totum. 34. Haec omnia locutus est Jesus in parabolis ad turbas: & sine parabolis non loquebatur eis. 35. Ut impleretur quod dictum erat per prophetam dicentem: Aperiam in parabolis os meum, erudabo abscondita a constitutione mundi. 36. Tunc dimissis turbis venit in domum: & accesserunt ad eum discipuli ejus, dicentes: Ediffere nobis parabolam zizaniorum agri. 37. Qui respondens ait illis: Qui seminat bonum semen, est filius hominis. 38. Ager autem, est mundus. Bonum verò semen, hi sunt filii regni. Zizania autem filii sunt nequam. 39. Inimicus autem, qui seminavit ea, est diabolus. Messis verò, consummatio saeculi est, messores autem Angeli sunt. 40. Sicut ergo colliguntur zizania, & igni comburantur: sic erit in consummatione saeculi. 41. Mittet filius hominis angelos suos, & colligent de Regno ejus omnia scandala: & eos, qui faciunt iniquitatem. 42. Et mittent eos in caminum ignis, ibi erit fletus, & stridor dentium. 43. Tunc iusti fulgebunt sicut Sol in regno Patris eorum. Qui habet aures audiendi, audiat. 44. Simile est regnum caelorum thesauro abscondito in agro: quem qui invenit homo abscondit, & prae gaudio illius vadit, & vendit universa, quae habet, & emit agrum illum. 45. Iterum simile est regnum caelorum homini negotiatori quarenti bonas margaritas. 46. Inventa autem una pretiosa margarita abiit, & vendidit omnia, quae habuit, & emit eam. 47. Iterum simile est regnum caelorum sagenae missae in mare, & ex omni genere piscium congreganti. 48. Quam cum impleta esset educentes, & secus litus sedentes, elegerunt bonos in vasa, malos autem foras miserunt. 49. Sic erit in consummatione saeculi: exibunt Angeli, & separabunt malos de medio iustorum. 50. Et mittent eos in caminum ignis, ibi erit fletus, & stridor dentium. 51. Intellexistis haec omnia? Dicunt ei, etiam. 52. Ait illis, ideo omnis scriba doctus in regno caelorum similis est homini patri familias, qui profert de thesauro suo nova & vetera. 53. Et factum est, cum consummasset Jesus parabolas istas, transit inde. 54. Et veniens in patriam suam, docebat eo? in synagogis eorum, ita ut mirarentur, & dicerent Unde huic sapientia haec, & virtutes? 55. Nonne hic est fabri filius; nonne mater ejus dicitur Maria: & fratres ejus, Jacobus, & Joseph, & Simon, & Judas. 57. Et sorores ejus, nonne omnes apud nos sunt? Unde ergo huic omnia ista? 57. Et scandalizabantur in eo. Jesus autem dixit eis: Non est propheta sine honore, nisi in patria sua, & in domo sua. 58. Et non fecit ibi virtutes multas propter incredulitatem eorum.

ARGUMENTUM CUM Remissionibus.

Christus D. in hoc Evangelio per multas parabolas explicat vim, ac efficaciam, & fructum Evangelii, ac iniquorum impedimenta ac tantum bonum percipiendum.

Primò, Vers. 3. Proponit parabolam de Sylvestra in Evang. Tom. VI.

feminante semen suum; quod est explicatum tom. 3. cap. 26. de quo fortè vide infra, Luc. 8. Secundo, Vers. 24. Superfeminatur zizania ab inimico homine; & est explicatum tom. 3. cap. 27.

Tertiò, Vers. 31. Granum sinapis, & habetur explicatum eodem to. 3. c. 8. Ubi etiam